

Govor predsednika dr. Kračuna na seji Komisije za nadzor javnih financ (16. 6. 2022)

Fiskalni svet je že na začetku delovanja leta 2017 sprejel odločitev, da bo v svojem delovanju sledil dobrim praksam iz držav, kjer imajo neodvisne fiskalne institucije daljšo zgodovino. Ena izmed teh dobrih praks je ocenjevanje javnofinančnih posledic koalicijskih sporazumov ob nastopu vsakokratne vlade. Tako je tokratna ocena koalicijskega sporazuma poleg tistih iz let 2018 in 2020 že tretja v času našega delovanja. Tudi ocene koalicijskih sporazumov, tako kot vse ostale ocene, redno objavljamo na svoji spletni strani in o njih obveščamo javnost. Skupno vsem koalicijskim sporazumom, ki smo jih ocenili doslej, je, da so precej nedorečeni in da bi njihova realizacija predstavljala tveganje za dolgoročno vzdržnost javnih financ. Pri vseh doslej ocenjenih koalicijskih pogodbah smo namreč zaznali večji poudarek in konkretnost pri ukrepih s posledicami za izdatkovno stran javnih financ. Na nek način je vse tri sporazume mogoče razumeti kot vmesni korak med volilnimi programi in konkretnimi proračunskimi dokumenti. Fiskalni svet želi z ocenami koalicijskih sporazumov prispevati k temu, da bi ti postopoma postali bolj konkretni in bi tako vnesli več srednjeročne predvidljivosti v vodenje fiskalne politike posamezne vlade.

Tokratni koalicijski sporazum je potrebno umestiti v okolje precejšnje negotovosti po vsaj upajmo koncu epidemije, ki je precej poslabšala javnofinančni položaj in novih negotovosti, povezanih zlasti z makroekonomskimi posledicami ruskega napada na Ukrajino. Sporazum trenutne koalicije daje podobno kot predhodna dva, ki smo ju ocenili, večjo težo ukrepom, ki lahko vodijo v povečanje javnofinančnih izdatkov. S tem bi v primeru svoje uresničitve predstavljal odstopanje od poti postopne javnofinančne konsolidacije v scenariju nespremenjenih politik, predstavljenem v Programu stabilnosti 2022 iz maja letos, s katerim se Državni zbor uradno sicer ni seznanil. Ob tem je potrebno omeniti, da koalicijski sporazum korektno identificira nekatere ključne izzive za dolgoročno vzdržnost javnih financ in tudi razvojne izzive. Poleg tega v primerjavi s predhodno ocenjenima koalicijskima sporazumoma v večji meri omenja tudi možnosti ukrepanja na prihodkovni strani, ki bi bilo potrebno, da ukrepi s posledicami za izdatkovno stran ne bi bistveno ogrozili dolgoročne javnofinančne vzdržnosti.

Fiskalni svet pričakuje od vlade, da bodo konkretni ukrepi za doseganje ciljev koalicijskega sporazuma predstavljeni v uradnih proračunskih dokumentih na transparenten način z jasno ocenjenimi javnofinančnimi posledicami. Pri tem naj ukrepi sledijo osnovnim scenarijem makroekonomskih napovedi, ki so kljub številnim negativnim tveganjem trenutno še ugodni in predpostavljajo nadaljevanje gospodarske rasti na ravneh, ki presegajo dolgoročna povprečja. Ukrepi za omilitev posledic šokov bi morali biti ustrezno usmerjeni in začasni. Ob tem naj se ustrezno naslovijo tudi dolgoročni izzivi, kjer po naši oceni prednjačijo izzivi, povezani z demografskimi spremembami ter naslavljanje razvojnih izzivov, zlasti na področju digitalizacije in zelenega prehoda. Javne investicije, ki bi lahko prispevale k naslavljanju dolgoročnih izzivov naj bodo v čim večji meri financirane z večjim obsegom razpoložljivih evropskih sredstev, kjer je tudi učinkovitost večja zaradi večjega nadzora porabljenih sredstev.